

Förtidsröstningen 2024

- Sammanfattning av synpunkter och feedback från teamledare under EU-valet 2024

2024-07-26

Följande sammanfattning av synpunkter och feedback bygger på den enkät som samtliga 14 teamledare har besvarat. Efter varje avsnitt finns analys och kommentarer från valkansliet.

Innehåll

Utbildning	3
Generell feedback.....	3
Utbildningens innehåll och struktur	3
Genomförande och samarbete	4
Valkansliets kommentarer	4
Lokaler	5
Generell feedback.....	5
Fysisk arbetsmiljö:	5
Lokalspecifika förbättringar:	5
Valkansliets kommentarer	5
Hantering av valsedlar	7
Vanliga problem och åtgärder	7
Valkansliets kommentarer	7
Uppdraget som teamledare	8
Generell feedback.....	8
Valkansliets kommentarer	8

Utbildning

Generell feedback

- Utbildningstillfällena var mycket bra med tillräckligt med tid för frågor och tydlig information.
- Teamledarna tyckte det var positivt att träffa varandra och ta del av andras synpunkter och idéer.
- Stina och Allan skötte träffarna med bravur och bemötandet var alltid positivt.
- Innehållet i kurserna var tydligt och valsamordnarna gjorde ett toppenjobb.
- Handledningen från Valmyndigheten var bra men kan kompletteras med mer praktiska instruktioner.
- Det hade varit bra att öva på själva röstmottagningen under utbildningstillfällena eller genom en workshop.

Utbildningens innehåll och struktur

Praktiska färdigheter

- Inkludera ett utbildningstillfälle som specifikt handlar om "hantverket" av förtidsröstningen, med detaljerade genomgångar av rutiner och arbetsmetoder.
- Gå igenom rutinen för röstmottagning, inklusive hantering av fönsterkuvert och röstkort, praktiskt under utbildningen.
- Betona att det alltid ska vara 50 kuvert i varje omslag och att röstmottagarna ska dubbelräkna noggrannhet.
- Utbilda ytterligare hur man felsöker vid felräkningar.

Schemaläggning och avtal

- Ge tydligare förutsättningar inför schemaläggningen, såsom avtalsregler och arbetstider. Detta gäller även tidrapportering och raster. Konkreta exempel efterfrågas.
- Teamledare bör få möjlighet att utforma en gemensam syn på schemaläggning, särskilt utanför lokalens öppettider, för att undvika jämförelser mellan olika lokaler.
- Skapa och kommunicera tydliga rutiner för rotation och lunchraster för röstmottagarna, särskilt i större röstningslokaler som Nordstan, för att undvika överbemanning och förbättra arbetsflödet.

Beställningsrutiner

- Mer detaljerad information om beställningsrutiner: deadlines, vilka saker bör beställas och när.
- Högre sökbarhet i rutinen gällande leverans av material, förslag på förbättring genom användande av digitalt system.

Uppdelning av utbildningen

- Dela upp utbildningen i två tillfällen: ett för teori och praktik, och ett för iordningställande av lokal och förberedelser.
- Teamledaren kan hålla all utbildning som rör själva arbetet med en kortare introduktion från valkansliet.

Individuell instruktion och workshop

- Organisera "öppet hus" eller workshops där individuella instruktioner ges, även en rutinerad teamledare kan hålla i dessa workshops.
- Ge tydliga instruktioner första dagarna till röstmottagarna om arbetsmetoder och arbetsfördelning.

Genomförande och samarbete

Delning av idéer och tankar

- Dedikera mer tid för teamledarna att dela tankar och idéer om hur man bäst nyttjar introduktionsdagarna.
- Förbättra samarbetet genom att dela erfarenheter och arbetssätt redan från start.

Flexibilitet och positiv attityd

- Rekrytera röstmottagare som är flexibla, har en positiv attityd och är förberedda på att det kan vara intensivt arbete under några veckor.

Användning av utbildningsmaterial:

- Teamledarna upplever att det var positivt att få materialet samlat i en pärm och via mejl, även om det ibland var svårt att hitta rätt information i olika presentationer.

Valkansliets kommentarer

Teamledarnas utbildning är av stor vikt. Att se över och justera arrangemanget till nästa val är en självklarhet även fast den generella feedbacken är mycket god. Särskild tonvikt bör läggas på schemaläggning och införande av ett digitalt schemalägningsprogram som andra valkanslier har positiva erfarenheter av. Att klargöra arbetstider, raster och tidrapportering ytterligare kommer bespara många frågor från både teamledare och röstmottagare.

Införandet av två dedikerade dagar för praktiskt förberedelsearbete i lokalerna infördes med syfte att få mer praktisk erfarenhet innan förtidsröstningen startar. Hur dessa dagar ska se ut kan styras ytterligare av valkansliet. Förslaget att teamledarna anordnar workshops eller "öppet hus" i mindre grupper tillsammans med sina röstmottagare är något att titta vidare på.

Slutligen delar kansliet teamledarnas bild av att spårbarheten i beställningarna av material måste öka. Rutinen bör ses över till valet 2026 så det blir tydligare och enklare för såväl röstmottagare, lagerpersonal och chaufförer.

Lokaler

Generell feedback

- Överlag fungerade lokalerna bra och röstmottagarna var nöjda med arbetsmiljön.
- Materialet i pärmen och den information som skickades via mejl uppskattades.
- Biblioteken och kulturhusens personal hade ett positivt och hjälpsamt bemötande.
- Nummerlappar och struktur i lokalerna uppskattades. Det går inte att vara för tydlig.
- Höga ljudnivåer i vissa lokaler (Nordstan, Frölunda) var en utmaning men accepterades som en del av miljön.
- Några lokaler upplevde problem med ventilation och temperaturkontroll (exempelvis Guldheden, Tuve, Selma Center).
- Trots att EU-valet har ett betydligt lägre valdeltagande än val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige har ändå kölblidning uppstått i många av lokalerna som användes.

Fysisk arbetsmiljö:

- Ventilation och Temperatur: Förbättra ventilationen och temperaturen i lokaler som Nordstan, Guldheden, Tuve, och Selma Center. Säkerställ att fläktar eller andra temperaturreglerande åtgärder finns tillgängliga från början.
- Bullernivå: Se över akustiken i lokaler med högt buller (Hovås, Frölunda) och vid behov installera ljudabsorberande material.
- Möblering: Ersätt klappstolar med stoppade stolar för bättre komfort. Säkerställ att stolen avsedd för sittande väljare är stadig och bekväm.

Lokalspecifika förbättringar:

- Nordstan: Förbättra luftkvaliteten i kontorsutrymmet och överväg bättre ljudisolering för att minska ljudnivån vid röstsammanräkningen.
- Frölunda: Öka lokalens storlek och tillhandahåll bättre belysning. Anpassa stationerna för att undvika trängsel och för att fler röstmottagare ska få plats.
- Stadsbiblioteket: Se över möblernas stabilitet och förbättra tillgången till personalutrymmen och toaletter.
- Hammarkullens bibliotek: Förbättra lokalens utformning då det är för litet för effektiv valhantering.
- Kyrkbyns bibliotek: Mycket trångt utrymme som kräver extra tydlighet om köer uppstår.
- Frölunda torg: Stationen för utskrift av röstkort skapade trängsel, öppettiderna borde matchats torgets öppettider för att undvika köer, väljare kom innan öppningstid och blev missnöjda över att vänta.

Valkansliets kommentarer

Med bakgrund av förtidsröstningens begränsade anställningsperiod och lokalernas tillfälliga beskaffenhet, både de som byggs upp tillfälligt och lokaler med annan verksamhet i, finns svårigheter att försäkra en felfri arbetsmiljö. Trots detta jobbar valkansliet inlyssnande mot röstmottagarna och levererar exempelvis fläktar när detta efterfrågas. En fördel är att etablera förtidsröstningslokalen i redan befintlig verksamhet då grundläggande interiör finns på plats i form av el, toaletter och personalutrymme. Jämfört med 2022 när valkansliet etablerade förtidsröstningsmoduler och ansvarade för hela den basala försörjningskedjan gällande interiör och pausutrymme ser vi att arbetsmiljön detta val, utan moduler, har bedömts som mycket bättre.

Samtidigt går det inte att komma ifrån att vissa miljöer naturligt är mer bullriga och har sämre luftkvalité, vilket synpunkterna om köpcentrumen vittnar om. Detta måste dock vägas emot väljarnas tillgänglighet och svårigheterna i att anskaffa lokaler på många platser i staden.

Inför 2026 behöver samtliga lokaler ses över och övervägande om förtidsröstning återigen ska äga rum på köpcentrum eller i moduler bör på nytt diskuteras utifrån inkomna synpunkter och erfarenheter. Lokalernas beskaftenhet, möblering och flöde påverkar även om och hur köbildning uppstår varpå detta är viktigt att ta i beaktande när beslut om vilka lokaler som ska användas fattas.

Hantering av valsedlar

Generellt fungerade det bra med valsedlarna och båsen, men arbetet var krävande på grund av frekvent sabotage och hantering av valsedlar.

Vanliga problem och åtgärder

Sabotage och hantering

- Sabotage av olika former (flyttning, försvinnande, gömmande, kladd) skedde dagligen i många lokaler.
- Svårt att avgöra om påverkan gjordes med avsikt eller av misstag. Den generella upplevelsen är dock att majoriteten av fall var uppenbara sabotage.
- Röstmottagarna instruerades att inspektera båsen efter varje väljare, vilket är en bra rutin men ibland svår att genomföra fullt ut när trycket från väljarna är högt.
- Dokumentation av sabotage (med mera) antecknades i incidentrapporter och samlades löpande in.

Lokalspecifika observationer

- Stadsbiblioteket: Dagliga sabotage, med frekvent omsortering och gömmande av valsedlar.
- Guldheden: Sabotage skedde varannan dag i snitt, mindre frekvent än på Stadsbiblioteket.
- Kåken: Dagliga problem med böjda valsedlar och felplacerade partiets valsedlar.
- Lundby och Selma: Mindre sabotage dagligen med gömda eller flyttade valsedlar.
- Övriga lokaler: Generellt mindre sabotage, men omflyttning av valsedlar skedde ofta flera gånger per dag.

Specifika åtgärder och förbättringsförslag

- Väljarna behöver påminnas om att dra för draperiet bakom sig då många glömmer detta.
- Kontinuerlig kontroll: Behovet att kontrollera valsedelställen är stort eftersom åtgärder kan sättas in fort om sabotage upptäcks.
- Positivt att utbildningen betonar att röstmottagarna ska vara uppmärksamma på sabotage och hantering av valsedlar. Viktigt med tydliga instruktioner om rutiner för inspektion och att det är skillnad på avsiktliga och oavsiktliga fel.

Valkansliets kommentarer

Det svenska valsedelsystemet är problematiskt ur flera hänseenden. För att nämna några parametrar gäller det antalet partier, olika listor, svårigheter att förstå och förklara systemet för väljarna och inte minst den gigantiska mängden och distributionen. Under nuvarande mandatperiod kommer en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över dagens valsystem med beaktande av Valmyndighetens tidigare synpunkter i frågan. Detta kommer dock inte bli klart så att det får reell påverkan på ordningen för hur valet 2026 arrangeras utan ligger längre in i framtiden.

Med bakgrund av ovanstående är det svårt för kommunerna att åtgärda de problem den stora mängden valsedlar skapar, främst i form av sabotage, eftersom valsedlarna fortsatt inte kommer bli färre. I Göteborg har däremot två positiva förändringar genomförts sedan 2022. Först och främst testades integrerade valbås 2022 vilket hade en positiv inverkan på både röstmottagarnas upplevelse av valhemligheten och förenklade för röstmottagarna att kontrollera valsedelställen. Införandet av den incidentrapport som användes för dokumentation av bland annat sabotage av valsedlar under EU-valet 2024 har bidragit till statistik över hur utbrett problemet är.

I väntan på den utredning som ska genomföras behöver alla valkanslier jobba med dessa frågeställningar och dokumentera avvikelser då problemen är mycket utbredda.

Uppdraget som teamledare

Generell feedback

- Majoriteten av teamledare upplever uppdraget som roligt, givande, och lärorikt.
- Teamen fungerade bra och det var en god stämning mellan röstmottagare och teamledare.
- Specifika individer (ex. Emma, Allan, och Stina) fick positiva kommentarer för deras insatser och samarbete.
- Bra organisering och delegation som löste problem effektivt.
- Positivt bemötande och stor tillgänglighet från valkansliet.
- Fikabröd på fredagar och sallad under lunchmöten gav mervärde.

Valkansliets kommentarer

Den största förändringen inom förtidsröstningen valet till Europaparlamentet jämfört med valet 2022 var införandet av teamledare. Enligt enkätsvaren har detta varit uppskattat av röstmottagarna och avlastat kansliets personal. Slutsatsen lyder att teamledarskapet är här för att stanna!

De fördjupande utbildningarna för teamledarna var uppskattade och kan utvecklas vidare med mer utrymme för att skapa samsyn inom gruppen och ta lärdom av varandra. Vid kommande rekrytering kan möjligen högre krav ställas på dokumenterad erfarenhet av ledarskap, särskilt om antalet teamledare minskar. För framtida val finns nämligen en fundering att överväga om fler teamledare ska arbeta enskilt, då detta verkar ha ökat tydligheten och effektiviteten, trots ökad sårbarhet. I lokaler med högre väljartryck och mer omfattande öppettider, som Nordstan och Frölunda torg, kommer dock två teamledare behövas.

Ett smidigare, helst digitalt, schemalägningsverktyg skulle ha varit en framgångsfaktor, då teamledarna spenderade mycket tid på att lägga schema.